

ปฏิรูปการศึกษา ถ้าให้ต้องปฏิรูป

.....? ความเป็นคนดีด้วย

นายนพดล ปกรณ์นิมิตติ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

noppadon.pa@spu.ac.th

กฎหมายที่น่าจะเป็นพลังไฟความหวังแห่งการปฏิรูปการศึกษาของบ้านเราเมื่อซักไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งน่าจะหมายถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ถ้าได้นับระยะเวลาตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว จนถึงขณะนี้ ถ้าจะเปรียบเทียบกับมนุษย์ก็น่าจะเหมือนคนที่เพิ่งย่างก้าวเข้าสู่อายุด้วยวัยเพียงเกือบ 10 ขวบปีเศษเท่านั้น

วัยเพียง 10 ขวบ สำหรับเด็กแล้ว อาจจะดูไม่ประสีประสาอะไร ความรู้สึกผิดชอบอาจจะยังไม่ได้มีมากอะไร ฉะนั้นถ้าเด็กวัย 10 ขวบเศษ จะทำอะไรผิดพลาดไป ของตกหล่นแตก ผู้ใหญ่อย่างเราๆ ส่วนใหญ่ก็คงไม่คิดใจถือสาเอาความอะไร

แต่สำหรับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายสำคัญฉบับนี้ ระยะ 10 ปีก็อาจถือได้เป็นระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร เพราะถ้าเทียบเป็นว่าเด็กที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อ 10 ปีที่แล้ว ปัจจุบันเด็กคนเดียวกันนี้ ก็กลายเป็นเยาวชนที่ย่างเข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้ว

ช่วงระยะเวลาในระบบการศึกษาปกติ กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ ได้เติมเต็มความสมบูรณ์ในด้านวิชาการให้เขาเหล่านั้น โดยได้ละเลยการเติมเต็มความสมบูรณ์แห่งการเป็นคนดีไปแล้วหรือไม่.....?

วิชาพุทธศาสนา ในชั้นเรียน เพียงไม่กี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพียงพอต่อการสร้างความเป็นคนดีให้กับอนาคตของชาติแล้วหรือยัง

10 ปีที่ผ่านมา จึงยาวนานไปสำหรับความผิดพลาดซึ่ง ถ้าหากจะมี ความผิดพลาดบางส่วน นั่น ก็คือ โอกาสที่หมดไปในการจะสร้างความเป็นคนดีสำหรับอนาคตของชาติที่ผ่านมา หรือเปล่า

ประเด็นที่สำคัญไม่น้อยกว่าเรื่องของวิชาการ โดยสรุปนั่นก็คือ ระบบการศึกษาที่เราได้มีการปฏิรูปการศึกษากันมาแล้วนั้น ได้มีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นคนดี ในจิตใจของผู้เรียนแล้วหรือไม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะขอเน้นหนักเป็นพิเศษก็คือการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การปฏิรูปการศึกษา โดยการปรับเปลี่ยนทบวงมหาวิทยาลัยมาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา การปรับเปลี่ยนองค์กรจากมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ มาเป็น

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยความคาดหวังจากการปรับเปลี่ยนดังกล่าว ต้องการจะให้ เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา แม้ในด้านการบริหารงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยจะเกิดความคล่องตัว แต่สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่ควรจะมีในเนื้อหาแก่นแท้ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษานั้น ก็คือ การปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคนดี การคิดดี และทำดี อาจยังได้รับการปฏิบัติที่ยังค่อนข้างน้อยลงหรือไม่ ซึ่งอาจจะสวนทางกับตัวเลขอายุของกฎหมาย การศึกษาระดับนี้ที่มากขึ้นและกำลังย่างก้าวสู่ทศวรรษที่ 2 แล้ว

การปลูกฝังความเป็นคนดี ในระดับอุดมศึกษานั้น ถือได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาแห่งการบ่มเพาะที่สำคัญ ช่วงเวลาหนึ่งก็ว่าได้ เพราะเยาวชน ในช่วงวัยตั้งแต่ 15-20 ปี ถ้าจะเปรียบก็เหมือน ปลาผิ่ขาวที่ใกล้จะหมดมันผิวแล้ว แต่ก็ยังมีความหวังที่เต็มสีสันได้ เยาวชนเหล่านี้เมื่อเรียนจบในชั้นปริญญาตรีก็ต้องออกไปประกอบอาชีพการงานแล้ว จะทำงานกินเงินเดือน หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ก็ตามที่ เขาเหล่านี้ก็ต้องไปใช้ชีวิตอย่างเต็มตัวในโลกภายนอกแล้ว

จริงอยู่ แม้ระบบการศึกษามันเราจะมีอยู่ในชั้นปริญญาโท และปริญญาเอก แต่ส่วนใหญ่ คนที่มาเรียนมาชั้นปริญญาโทและเอก ก็จะเป็นผู้ใหญ่ช่วยทำงานเกือบทั้งสิ้นแล้ว จึงอาจเป็นเรื่องยากที่จะหวังมาปลูกฝังความเป็นคนดีในช่วงระยะเวลาการศึกษาดังกล่าว

หลายปีที่ผ่านมา จำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาที่เพิ่มมากขึ้น เป็นแรงกดดันในการแข่งขันของผู้คนที่เป็บัณฑิตจบใหม่ในการดิ้นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งงานประจำและเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ฉะนั้นสำหรับใครหลายคนในขณะนี้ปัญหาเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับเศรษฐกิจปากท้องของชาวบ้าน จึงถือเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญกว่า

เนื้อหาในสาขาวิชา ของบางคณะ ในหลายสถาบันจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเน้นเนื้อหาทางวิชาการที่เตรียมพร้อมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน กิจกรรมถ้าหากมี ก็ต้องเป็นกิจกรรมที่เสริมศักยภาพการทำงานในอนาคตให้กับผู้เรียน เพื่อสร้างโอกาสให้กับนักศึกษาในสถาบันของตน

ตรงนี้จึงเป็นแรงผลักดันทางอ้อมอันทำให้กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม หรือจริยธรรม แม้จะมีหรือจำเป็นต้องมี ก็เป็นเพียงแค่กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอันดับรองๆ ในบางสถาบันใครจะไป หรือไม่ไปก็ได้ ไม่บังคับ หรือแม้จะมีวิชาจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ อยู่บ้างก็อาจยังน้อยไป เพราะการปลูกฝังความเป็นคนดี คือการบ่มเพาะอุปนิสัยใจคอ ซึ่งต้องใช้เวลา และต้องทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดในระยะเวลาที่นักศึกษาขงอยู่ในสถาบัน เพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว

การปลูกฝังความเป็นคนดี จึงอาจเป็นเรื่องของคุณูปนิญของคณาจารย์แต่ละท่าน ด้วย ที่อาจจะต้องช่วยพยายามสอดแทรกแนวคิดแห่งการเป็นคนดี ตามแนวทางคำสอนของแต่ละศาสนา ประกอบกับการคนดีตามแนวทางในวิชาชีพของตน ในขณะที่บรรยายของตน ในจังหวะที่พอสอดแทรกได้

ความมุ่งหมายและหลักการของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ใน มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จึงอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ถ้าหากบุคลากรทางการศึกษา ทุกคน ทุกภาคส่วนไม่เห็นความสำคัญและช่วยกันในเรื่องนี้

รัฐเองจึงต้องเป็นแกนหลักในการปฏิรูปเรื่องนี้ การปฏิรูปการศึกษารอบสอง ถ้าหากจะมีก็ขอให้มีความหวังที่จะปฏิรูปความเป็นคนได้อย่างจริงจัง ให้แก่ผู้เรียนที่จะเป็นอนาคตของชาติในรุ่นต่อไปด้วย เพื่อที่อนาคตเราจะมีคนดีที่เข้ามาทำงานรับประเทศชาติต่อไป แม้มันจะเป็นเรื่องนี้อาจเป็นอุดมคติก็ตามที

การปฏิรูปการศึกษา จึงไม่น่าจะไขว่ไขว่หากิน ถ้ารัฐจริงใจและพยายามจะทุบหินที่ขวางกันให้แตกออกไป เพื่อให้ประชากรรุ่นใหม่ในสังคมไทยอนาคตนอกจากมีเต็มต่อการหางานทำได้เกือบทุกคนแล้ว ก็ควรมีเต็มต่อในความเป็นคนดีที่มากขึ้นด้วย สังคมไทยในโลกอนาคต ก็อาจได้เห็นนักการเมืองรุ่นใหม่ ที่คู่แปลกตา กว่าสมัยนี้ได้กระมัง.....

นพดล ปกรณ์นิติ นิติ ม.ศรีปทุม